

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פדולו ישראל,
על מדות טובות
שפביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש יג תשרי תשע"ג: הדלקת נרות - ירושלים 4:52 תל-אביב 5:07 חיפה 4:58 מוצאי שבת - ירושלים 6:03 תל-אביב 6:05 חיפה 6:64 ר"ת 6:43

פרשת האזינו

עצה מן הזקנים

ליטול עצה מזקני הדור - חכמי התורה, קודם כל פעולה חשובה וגורלית !

נלמד מהפסוק: "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (פרק לבי"ז) ודרשו חז"ל על הפסוק: "לך ואספת את זקני ישראל" (שמות טז-ז) לעולם זקנים מעמידים את ישראל [לתת להם קיום בעצתם הנבונה והישרה] אימתי ישראל עומדים? כשיש להם זקנים. למה כשהיה בית המקדש קיים היו שואלים בזקנים שנאמר "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל (מד"ר שמות ג"ח). עוד אמרו חז"ל: נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקנים (מד"ר ויקרא יא-ח).

כוחם המופלא של חכמי התורה - זקני הדור ליעץ את עצת התורה, נובע מחכמת התורה הגודשת את כל ישותם ! נקיים הם מכל נגיעות ורצונות אישיים, ועל כן דעתם הוא דעת תורה ברורה וזכה!

הגר"צ וייספיט שליט"א מביא (בהקדמה לספרו) רעיון נאה שזכה לשמוע מהגר"ש אלישיב זצ"ל (קודם שאושפז בפעם האחרונה בביה"ח) הממחיש את האמור, עפ"י דברי חז"ל בילקוט שמעוני (משלי א-ז): "אמר רבי מאיר אפילו שיחת חולין של החכמים שקולה כנגד כל התורה".

עוד ישנה אמרה נוספת: "אפילו שיחת חולין של ת"ח צריכה תלמוד" (סוכה כא:) ופירש **המהרש"א** (ע"ז יט:) משום שמתוך שיחתן של ת"ח ניתן להבין בדברי תורה.

והציע ר' צבי את תמיהתו לפני הגר"ש אלישיב: מדוע שקולה שיחת חולין של ת"ח כנגד כל התורה, והרי כל מעלת שיחת חולין דת"ח היא מצד הדברי תורה שבה, נמצא שבמקרה הטוב היא התורה עצמה, אך עדיין במה עדיפה היא על התורה להיות שקולה כנגד כל התורה!?

השיב על כך הגר"ש אלישיב תשובה מאלפת: שיחת חולין של תלמיד חכם, כוללת בקרבה את כל חכמתו אשר יצוקה ומבוססת מכל התורה אשר למד כל חייו. שהרי גדרו של ת"ח הוא שהינו זוכה ללמוד את כל התורה הקדושה בעמל ויגיעה, שעות רצופות, בטהרת המחשבה, במשך שנים רבות, עד אשר שכלו, מחשבתו וכל מהותו הופכים להיות חלק מן התורה.

כתוצאה מכך, ההכרעות שנשמעות מפיו, הרי הן בגדר הכרעות התורה ממש. משום ששכלו הפך להיות "שכל של תורה". מעתה, כאשר תלמיד חכם כזה עונה תשובה על שאלה, אפילו אם היא שאלה שאינה הלכתית טהורה, הרי העומק בזה הוא, שכל אותן שעות, ימים ולילות של תורה, הן הן שעונות את התשובה. זהו הגדר של "שיחת חולין דתלמיד חכם", שכל התורה שבקרבו מצטרפת לשיחה זו.

לפי"ז נבין מדוע שקולה שיחת חולין של ת"ח כנגד כל התורה כולה, שכן יש בה, בשיחת החולין שלו, את כל החכמה והשכל הישר שנוצרו מכל התורה כולה שבקרבו.

הוסיף על כך הגר"ש אלישיב, כי זוהי הסיבה לאמרת חז"ל (ברכות ז:): גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה, כי בלימוד אין לו לתלמיד אלא אותה הלכה שלמד, אך מתוך שימוש של תלמידי חכמים יכול האדם ללמוד הנהגות המיוסדות על חכמת התורה כולה.

"כפי שיכריע החזון איש"...

כשהתחילו לשמוע בבית הגר"ש אלישיב זצ"ל שידוכים עבור הבת הגדולה, דובר בה נכבדות על אודות שידוך חשוב מבני ברק, אחיין של מרן החזון איש, בנו של ראש ישיבת בית יוסף, בחור מופלג בתורה וביראת שמים בשם **חיים קנייבסקי**.

נסע אבי הנערה הגר"ש אלישיב לבני ברק ונפגש עם אבי הבחורה הלא הוא **הסטייפלער**. ישבו הצדדים ודנו בפרטי השידוך, עד שהגיעו לצד הכלכלי. כאן התגלעו חילוקים מהותיים בין הצדדים. בעוד שצד החתן ביקש התחייבות כלכלית מסויימת, צד הכלה שהיה חסר כל, לא הסכים אפילו לשמוע על כך, ביודעו שאין לו שום אפשרות לקיים את התחייבותו. הוא הודה בנימוס למארחיו והתכוון לחזור לירושלים כלעומת שבא.

כמוצא אחרון עלתה הצעה, לרדת קומה אל מעונו של **החזון איש**, וכפי שיכריע כן יהיה. להצעה זו הסכים אבי המדוברת, ושני הצדדים ישבו לפני החזון איש והרצו את טענותיהם. שמע החזון איש והכריע כי אבי הכלה צריך להתחייב את ההתחייבות המדוברת, כשהוא מוסיף: "תתחייב ובעז"ה יהיה לך לשלם". קיבל עליו אבי הכלה את הדין וכך יצא השידוך אל הפועל, ואכן ברכתו - הבטחתו של החזון איש נתקיימה במלואה.

מתוך מאמר

מכון "אהבת אמת" ומערכת "איש לרעהו" מאחלים לכל קוראי העלון ולכל בית ישראל גמור חתימה טובה, שנה של אהבה ואחוה שלום ורעות

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה! נלמד מהפסוק: "עם נבל ולא חכם" (פרק לב"ו)

ופירושו המפרשים (רש"י, רמב"ן, דעת זקנים) עם נבל - ששכחו הטובות שעשו להם. והוסיף הרמב"ן: "ולפי דעתי העושה טובות חינם יקרא נדיב, ומשלם רעה למי שהטיב עמו יקרא נבל... ולכן אמרו על נבל הכרמלי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו, כי דוד עשה עמו טובה גדולה... והוא לא רצה לשלם לו גמול ועט במלאכיו ויבזהו... אם כן, יאמר הכתוב, הזאת תגמלו את השם על הטובות שעושה עמכם, עם נבל שהוא משלם רעה תחת טובה". עכ"ל.

בפרשת וילך קראנו את הפסוק: "ומצאוהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה. ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה" (פרק לא"ז, יח)

והקשו המפרשים: אם מתעורר האדם סוף סוף מתוך הצרות שפוקדות אותו, ומתודה על עוונותיו ואומר "על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה" מדוע מגיע לו עונש כה חמור שהקב"ה יסתיר לו פניו ביום ההוא?!

תרוצים שונים נאמרו על קושיה זו: הצדיק **רבי שמחה בונם מפשיסחא** זצ"ל תירץ, כי עצם האמירה שאין הקב"ה נמצא בקרבו יש בזה חטא וגורם לרעה, כי על האדם להאמין שגם בעת צרה נמצא הקב"ה עמו כדכתיב "עמו אנכי בצרה". ואילו **הכלי יקר** תירץ שחטאו הוא בזה שמתודה רק "ביום ההוא" שמוצאים אותו הצרות, ואולם כשיעברו ממנו הצרות, יחזור לסורו.

שמא נוכל גם אנו לתת חלקינו בביאור הענין: נתבונן כיצד מגיב אדם שהוא "כפוי טובה" כאשר פוקדים אותו צרות רבות ורעות רח"ל. הרי יש כאן אבסורד. כי כאשר מטיבים עמו, הוא לא מרגיש כלל שהוא צריך להודות למטיבו, כי מ חשבנו והרגשתו היא שזה בהחלט מגיע לו. אך כאשר פוגעת בו הרעה, כאן תולה משום-מה את האשמה באחרים, לא בעצמו. והוא שיוודע את האמת שהקב"ה מנהל את העולם, מתמלא כולו בטענות ותרעומת על הקב"ה מדוע גמל ל"צדיק" כמותו כזו רעה... [בעוד שכאשר גמל עמו טובה, לא התמלא בהודאות ותשבחות למטיבו].

וזה כדברי החכם מכל אדם: "איוולת אדם תסלף דרכו ועל השם יזעף ליבו" (משלי יט"ג). כל עוד השפיע הקב"ה עליו רוב טובה, קיים בעצמו "וישמן ישרון ויבעט" ותחת להכיר בטובתו של מקום ולעובדו, אומר הוא "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה". אך כאשר מייסרים אותו מן השמים, אז נזכר לפתע כי מאת ה' היתה זאת, ואינו מבין למה זה מגיע לו ועל ה' תלונתו.

זוהי, איפוא, התביעה שיש עליו, ולכן אומר הקב"ה "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה", וכל כך למה? משום שכאשר היה לו טוב, כפר בטובה ובעט במטיבו, הוא התעלם לגמרי מהמחוייבות שיש לו למטיבו, כאילו אינו קיים ח"ו.

אך כאשר מוצאים אותו רעות רבות וצרות, הרי, לשיטתו, היה מן הדין שימשיך במנהגו, ויתלה גם את זה בעצמו כשם שתלה בעצמו את הטובה, אך כאן הוא כבר תולה זאת בהקב"ה - הוא מתלונן על "כי אין אלוקי בקרבי" - הקב"ה הסיר השגחתו ממני ו"על ה' יזעף ליבו", על כן משיב לו הקב"ה מדה כמדתו: אתה הסתרת את הקב"ה ממך כשהיה לך טוב. "ואנכי הסתר אסתיר פני..." - גם הקב"ה מסתיר פניו ממך כשרע לך. ואז הוא נפקד "על כל הרעה אשר עשה".

חובת הכרת הטוב

תקופה קשה מאד עברה על הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל בהיותו אברך צעיר. היתה זו תקופה שבה שכב אחד מילדיו בבית החולים. המחלה נמשכה חודשים ארוכים, ורפואתו של הילד לא נראה באופק. בני המשפחה היו לחוצים ומוטרדים מאד. דאגתם היתה כה רבה, עד כי לא יכלו להתרכז בשום ענין אחר.

ואולם רבי מיכל יהודה, האב המסור, המשיך ללמוד כרגיל וניצל כל דקה ללימוד. ראשו ורובו היה שקוע בלימוד הגמרא, בהוויות אביו ורבא. כשלמד היה שוכח את כל הדאגות ואת כל החששות העלולים להטריף את הדעת.

גיסו הגה"צ **רבי ראובן יוסף גרשנוביץ** זצ"ל הגיע פעם לביתו באותה תקופה, וכמעט יצא מגדרו מרוב התפעמות. "אינני יודע" - אמר לקרובי המשפחה בהערכה עצומה - "איך הוא מסוגל ללמוד במצב כזה. אינני יודע איך..." והחידה נותרה בלתי פתורה.

שנים עברו מאז אותם ימים קשים. הגאון **רבי בייניש פינקל** זצ"ל (ראש ישיבת מיר), שהיה ידיד קרוב מאד לרבי מיכל יהודה, נפטר לב"ע. פטירתו אירעה ביום שבו התקיימה שמחה במשפחת ליפקוביץ. היום היה טרוד ועמוס, כמובן, ובכל זאת לא ויתר רבי מיכל יהודה על השתתפותו בהלוויה שהתקיימה בירושלים.

"עז כדי כך?" התפלאו בני המשפחה, "הרי עד שתסתיים ההלוויה, כבר יגיע הזמן לצאת מהבית לחתונה". האם כוחותיו של הרב יאפשרו לו זאת?

"אני מרגיש לרבי בייניש הכרת הטוב גדולה מאד" - השיב רבי מיכל יהודה נחרצות - "אני חייב ללכת להלוויה! זה קשור לתקופה ההיא, של המחלה של בננו".

הסובבים כרו אוזן בתמיהה, מאזינים לזכרונות אודות אותם ימים קשים שמעט נשכחו מלב כל.

"באותם ימים" - המשיך רבי מיכל יהודה - "דאגנו כל כך. היינו מוטרדים ממש מהמצב הקשה של הילד. בתקופה ההיא היה רבי בייניש ממתין לי באופן קבוע ליד הישיבה, מצפה לסיום השיעור. כשהייתי מסיים למסור את השיעור, היה מלוה אותי הביתה, וכל הדרך היה מדבר עמי רק בלימוד, כדי שאמשיך להתרכז בגמרא, ולא אתפנה לחשוב על הצרה. הייתי מגיע הביתה כשראשי מרוכז בלימוד, ואז הייתי ממשיך ללמוד ביתר שאת, כך באמת לא נותר מקום לדאגות... ועכשיו, איך אני יכול לא להשתתף בהלוויתו? הרי הוא החזיק אותי באותם ימים!"

מאורם של ישראל

להשיב בכפליים

פעם עבר הגאון **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל ליד קבוצה של יהודים שבירכוהו בברכת "שבוע טוב" והיה זה במוצאי שבת האחרונה של השנה. רבי יוסף חיים החזיר להם בברכת "שנה טובה" והמשיך בדרכו. אך מיד שב על עקבותיו וחזר וברכס בברכת "שנים טובות".

לתמיהתם על כך, הסביר רבי יוסף חיים: כאשר מקבל אדם דבר מחברו, עליו להשיב בכפל כפליים. לפיכך המתברך ב"שבוע טוב" עליו להשיב בברכת "שנה טובה" וכך עשיתי. אך מיד התבוננתי שאתם ברכתם אותי בשבוע שלם, ואילו אני שברכתי אתכם ב"שנה טובה" הלא ברכתתי תסתיים באמצע השבוע, כשיחול ראש השנה, נמצא שעדיין חייב אני לכם ברכה ועל כן שבתי לברככם ב"שנים טובות".

האיש על החומה

חסד והטבה לזולת

הגומל חסד לזולתו מרבה זכויות לעצמו ולכלל העם!

נלמד מהפסוק: "לֹא חֲבַמוּ יִשְׁכַּלּוּ זֹאת יִבְיְעוּ לְאַחֲרֵיהֶם" (פרק לב-ט)

ואמרו חז"ל (בספרי): "אילו נסתכלו ישראל בדברי תורה שניתנה להם, לא שלטה בהם אומה ולשון. ומה אמרתי להם, קבלו עליכם עול מלכות שמים והכריעו זה את זה ביראת שמים והתנהגו זה את זה בגמילות חסדים". ובירושלמי (פאה פ"א ה"א) דרשו חז"ל בפסוק להלן (לב-מז) "כי לא דבר רק הוא מכם" - זה תלמוד תורה... "ובדבר הזה תאריכו ימים" - זו גמילות חסדים. כל מעשה שאדם עושה למען זולתו אף שעושהו במסגרת תפקידו או לצורך פרנסתו, כגון חנווני המשרת את לקוחותיו, אם תהיה כוונתו בזה להטיב לזולת ולגמול עמו חסד, יחשב לו מעשהו לזכות.

ניתן ללמוד זאת מדרכי הנהגת מדותיו של הקב"ה, וכמש"כ "והלכת בדרכיו" מהו הוא אף אתה. מה הם דרכי החסד של הקב"ה? אחת הדוגמאות היא מה שאומרים חז"ל (אבות פ"ו מ"ב): "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" ומובא (בספר חיכו ממתקים) ששאלו את הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל מה הזכות בזה הרי זו עול וחובה וכן עיי' נכשלים בעבירות הרבה!?

השיב רש"י והציע את ההסבר הבא: ישנן פעולות בסיסיות רבות שכל אדם עושה אותן, כגון: רחיצת ידיים בשעת הקימה, לבישת בגדים, נעילת נעליים וקשירתן וכיוצא בזה. מעתה, ברצות הקב"ה לזכות את ישראל, נתן להם הוראות מפורטות לכל אותן פעולות שבין כה וכה עושים אותן, והדריכם היאך ליטול ידיים, כיצד ללבוש בגדים, איזו נעל לנעול קודם ואיזה לקשור קודם, ואם ינהגו כך יחשבו להם למצוות רבות ונכבדות וממילא יצברו זכויות הרבה.

והוסיף רש"י להטעים בדרך מליצה: "אנו נועלים והם נועלים, אנו נועלים ומקבלים שכר, והם נועלים ואינם מקבלים שכר אנו קושרים והם קושרים, אנו קושרים ומקבלים שכר, והם קושרים ואינם מקבלים שכר..."

[**כפי** שפירש כיוצא בזה הצדיק רבי יצחק מווארקי זצ"ל את דברי חז"ל (חגיגה ג.) על הפסוק "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" - הטף למה באו? כדי לתת שכר למביאייהם. כלומר: שאלת חז"ל הייתה למה צריכה התורה לצוות להביא את הטף, הרי מובן מאליו שיביאום, שהרי לא יתכן שישאירו לבדם בבית, ועל כך משיבים: "לתת שכר..." שגם זה יחשב להם למצוה ויקבלו שכר בעבורה, וכאמרת חז"ל (קידושין לא.) "גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה".]

לאור האמור נמצא שאדם יכול לקדש את כל פעולותיו שבין כה וכה עושה אותן, ולכוון שעושה בהן את רצון השי"ת להטיב ולהתחסד עם הזולת ובכך יצבור לו זכויות הרבה, לעצמו ולכלל העם.

חסד והטבה לאין שיעור

על מסירותו לעזרת הזולת של הצדיק רבי סלמאן מוצפי זצ"ל סיפר יהודי אמיד לבני המשפחה את העובדה הבאה: "הייתי עולה חדש מבגדד, בודד ללא מכרים וחברה, חיפשתי לי מקום למחיה, באתי לירושלים ונכנסתי לבית הכנסת "אהל רחל". שם פגשתי ברבי סלמאן מוצפי, הוא טען שמכירני מחו"ל והתעניין במצבי. סיפרתי לו כי אני מחפש מקור פרנסה באיזור תל אביב שם הוקצתה לי דירה קטנה, והוא הבטיח שיתעניין לטובתי.

"לאחר שהתברר לרבי סלמאן שאין לי כל מכרים בירושלים, הלך בעצמו לחפש לי מקום לינה עד אשר יסודרו העניינים שמטבעם נמשכו כמה ימים. הוא מצא לי לבנתיים, מקום בבית מלון ואמר לי: בענין האוכל אני לא מייפץ לך לאכול מאשר מגישים במלון כי שמא אי אפשר לסמוך על כשרות המאכלים, ומלבד זאת אין לך תקציב עבור הוצאות לארוחות יקרות במלון".

"על כן היה מביא לי רבי סלמאן בעצמו מידי יום ארוחה דשונה והיה מעודדני. בנתיים הפעיל השפעתו אצל ידידו ומצא לי מקום פרנסה באיזור מגורי. לאחר שהות של שבועיים בירושלים, שבתי בשמחה לביתי".

לימים נתברר, כי אותם ארוחות דשונות שהיה מביא רבי סלמאן לאיש ההוא, מדי יום ביומו במשך שבועיים, לא היו אלא הארוחות שלו עצמו! הוא וויתר על ארוחותיו למען זולתו, ונותר ללא אוכל...! לרבנית לא סיפר את הדבר, כדי שלא יודע לאיש, מעשה החסד שהוא עושה.

עולמו של צדיק

ענוה

גם אחרי שעלה אדם לגדולה, ישפיל עצמו וישאר בענוותנותו!

נלמד מהפסוק: "הוא והושע בן נון" (פרק לב-מד)

וכתב רש"י (מהספרי) למה קוראו כאן הושע [הרי שמו היה "הושע" כפי שנאמר בפרשת בשלח "ויאמר משה אל הושע בחר לנו אנשים..."] לומר שלא זחה דעתו עליו שאעפ"י שנתנה לו גדולה השפיל עצמו כאשר בתחילתו.

כתב המאירי (ב"מ פד:): לעולם ילמד האדם את עצמו להיות גדול במדת הענוה, ואל יקנא במעלתו של זולתו ואל יכפור בה. צא ולמד מגדול הדור רבן שמעון בן גמליאל אביו של רבינו הקדוש, שבנו רבינו הקדוש היה לומד בילדותו ורבי אלעזר בנו של רבי שמעון בן יוחאי היה לומד עמו, וכל שהיה רבי מקשה היה רבי אלעזר מתרץ ואומר לו וכו' ולבשה רוחו של רבנו הקדוש קנאה וחלישות הדעת, וקבל עליו לפני רבי שמעון בן גמליאל אביו.

אמר לו אביו [רשב"ג]: בני אל ירע לך, שהוא ארי בן ארי ואילו אתה ארי בן שועל. ואף בני בתירה שהיו נשיאים ובשביל שהם ראו להלל מעלה יתירה עליהם, עזבו הם את נשיאותם ומינו אותו נשיא עליהם. ומי לנו גדול מיונתן שאמר לדוד (שמואל א-ג, יז) "אתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה".

"איני יכול לקבל כזה כבוד..."

אחרי הכנסיה הגדולה של אגוי"י שהתקיימה בווינה, חזרו לביתם באותה רכבת שני גדולי הדור: החפץ חיים וכו"ק האדמו"ר מגור רבי אברהם מרדכי בעל האמרי אמת זצ"ל, כאשר בכל תחנה נאספו מאות ואלפים מישראל כדי להקביל פניהם.

האדמו"ר מגור ניגש אל החלון כדי להשיב שלום למקבלי פניו, ואילו החפץ חיים סגר את החלון ועמד מתחתיו עד שכמעט לא היה אפשר לראותו, כאילו מתחבא הוא. רבות הפצירו בו מקורביו שיגש אל החלון כי ציבור כה גדול מצפה ומשתוקק לראותו וליתן לו שלום, אך ללא הועיל.

שאלוהו מקורביו: הרי יש בזה משום כבודה תורה וכבוד שם שמים, וכך נוהג גם הרבי מגור ומדוע הוא מסרב לעשות כמוהו?

השיב להם החפץ חיים: "כדי לקבל כבוד גדול כזה מבלי להתפעל ממנו, ושהכוונה תהיה זכה לשם שמים באמת, דבר כזה צריכים ללמוד! הרבי מגור למד ב"חידר" כזה ויכול לקבל. אני לא למדתי ב"חידר" כזה ואיני יכול".

אמרי יעקב - אבות

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

כל יהודי הוא 'יהלום'!

התדהמה שאלו אותו: נו, אז למה אתה לא מוציא מהאסלה את היהלום הענקי! דיוויד הזדעזע מעצם השאלה: זה מלוכלך! זה מסריח!!! - - -

נשמע לכם הגיוני לוותר על כמה מיליוני דולרים בגלל קצת לכלוך? במחילה מכבוד הקוראים, מי מאתנו לא היה תוחב את ידיו פנימה כדי לשלוף את היהלום היקר ששוקל יותר משש מאות גרם!?

* * *

והמשל הזה ממש חיוור לעומת הנמשל: **כיון שכל יהודי שווה הרבה יותר מהיהלום היקר ביותר!** אם ננסה לפרוט את ערכה של נשמה יהודית למספרים, נתחיל במיליונים, נמשיך במיליארדים, לא נעצור בקווינטיליונים ואף נגיע לאוקטיליונים. אבל מהר מאוד נקלוט שמספרים כלל לא מסוגלים להכיל את הערך הגבוה הזה - כי נשמה היא דבר רוחני, נצחי, ללא שיעור וללא גבול!

ועל אחת כמה וכמה נכון הדבר כאשר מדובר בתלמיד חכם. אדם שמזלזל בתלמיד חכם - מכל חוג שיהא - הרי הוא חוטא ומחטיא בדיבורו, גורם מחלוקת והוא עצמו צריך להיות בנידוי.

* * *

הדברים הבאים חריפים, אך נכתבים לטובתם של בעלי הנטייה לזלזל בתלמידי חכמים למען יצילו נפשם מרדת שחת מבעוד מועד:

סיפרה בתו של רב קהילה מסוימת, שהתפתח מצב בו חלק מעסקני הקהילה חלקו על אביה בצורה לא הוגנת ולא רצו להרפות. ובתוך שנה - איום ונורא! - הלכו כולם לעולם האמת.

מורי ורבי, הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל, שימש כדיין בבית דינו של הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל בוויילנה (כיהנו שם 12 רבנים, כאשר הדיינים העיקריים הם הגאונים רבי חיים עוזר, רבי מאיר בסין - חותנו של הרב גוסטמן - ורבי חנוך העניך אייגש זצ"ל בעל המרחשת).

סיפר לי מורי ורבי, שפעם אחת התפרץ אחד מבעלי הדין בהתרסה כנגד הגאון רבי העניך אייגש זצ"ל ומיד עזב את המקום בהפגנתיות. בתגובה פרץ רבי העניך בבכי. הרב גוסטמן התפלל: האם הדברים כל כך פגעו בו - עד כדי דמעות?! הסביר לו רבי העניך שהוא פרץ בבכי של פחד וחרדה מהעונש שעתיד ליפול על ראשו של אדם שהעז להתפרץ כך נגד דיין!

"הרשימה השחורה" בנושא זה ארוכה מאוד, אנשים שצרות רבות פגעו בהם, ובבני משפחותיהם, כאשר היה ברור להם שסיבת הצרה היא זלזולם בתלמידי חכמים ובגדולי ישראל.

אך: כל עוד הנר דולר ניתן לתקן!

נקבל על עצמנו לכבד את תלמידי החכמים, ואת היהודים כולם. הלוא בסופו של דבר מבין כל אחד ואחד בתוך ליבו שזו הדרך הישרה, הבריאה והמהודרת - לחפש את מעלות הזולת ולא את חסרונותיו. וכך נזכה לסוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל בגאולה השלימה בקרוב, אמנו.

בעל ה'אבני נזר' זי"ע, שמע פעם כיצד יהודי מזכיר את זולתו בתואר 'רשע' ואף משגר לו ברכה "חמה" בנוסח 'מח שמו וזכרו'...

ה'אבני נזר' נודע בגאונותו המופלגת, וגם כאשר ביקש להוכיח יהודי עשה זאת בגאונות:

האם ידוע לך - פנה הרבי ושאל - מה דינו של מומר שמת בלי בנים? הלה לא היה בדיוק למדן והוא שתק. **הטור והשולחן ערוך** (אבן העזר סי' קנ"ז סעי' ד') - השלים הרבי את התשובה - פוסקים שמומר שמת בלי בנים, אשתו חייבת בחליצה. והלוא חליצה משמשת במקום יבום, ומה תכלית מצוות יבום? **"ולא ימחה שמו מישראל!"** (דברים כה, ו) וזה נאמר על מומר, אז איך מלאך ליבך לאחל 'מח שמו' ליהודי?!

בהיסטוריה של עם ישראל היו רשעים לא קטנים. **מנשה, אחאב**. גם עליהם לא נאמר 'ימח שמו וזכרו'. אפילו על **ירבעם בן נבט** - שהיה חוטא ומחטיא רח"ל! - לא נאמר ימח שמו. אנחנו כן לומדים מדמותם השלילית את ה"סור מער", אך אפילו להם לא מאחלים ששם ימחה מן העולם.

* * *

ומדוע זה אכן כך? האם לא מגיע לו לאותו מומר, או לאותו חוטא ומחטיא, שימחה שמו מישראל ומהעולם כולו!?

השאלה הזו יכולה להישאל רק מתוך חוסר הכרות עם מהותו ומציאותו של "היהודי". לכל יהודי יש ניצוץ אלוקי בקרבו, נשמה שאין לנו את הכלים לאמוד את יקרה וחשיבותה. כל יהודי הוא יהלום יקר ביותר - גם אם הוא מכוסה בשכבות של בוץ.

מתוך כך ברור שלא לנו הזכות לפסוק על יצור שכזה 'ימח שמו' - גם אם לפי ראות עיננו בלתי ניתן להסיר ממנו את שכבות הזוהמה!

* * *

משל למה הדבר דומה:

'דיוויד סליפר' ידע שהוא מתגורר באזור של מכרה יהלומים עתיק, אך לא חלם שבמהלך חפירות תמימות להרחבת ביתו ימצא את היהלום הגדול ביותר: 3,109 קראט - גדול יותר בשלוש קראט מה"קולינג" של מלכת אנגלייה.

וזה לא היה רק יהלום גדול, אלא גם בעל רמת הצלילות הגבוהה ביותר, כזה שמוגדר בעגה המקצועית "Clarity" (צלול).

הוא מיהר עם המציאה המדהימה לבית פנימה. מאחר שחשש שהפעלים - שהסתובבו בבית יבחינו במציאה המדהימה הסתגר בחדר האמבטיה ושם בחן שוב ושוב את האבן היקרה.

לפתע, בשבריר שנייה של חוסר-זהירות, נפל היהלום לתוך האסלה. דיוויד פכר את ידיו בייאוש מושלם ופרץ בזעקה גדולה ומרה. כל מי ששהה בבית רץ היסטריית לכיוון חדר האמבטיה שם פגש את בעל הבית מייבב בבכי.

הנוכחים שמעו מה קרה ולאחר שחלף הרגע הראשון של